

Elżbieta Januszewska

Adaptacyjne vs nieadaptacyjne strategie regulacji emocji złości, lęku i smutku a intensywność odczuwanych dolegliwości somatycznych przez młodzież

Adaptive vs. non-adaptive regulation strategies of anger, fear and sadness and intensiveness of experienced somatic disturbances in teenagers

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Katedra Psychologii Klinicznej

Tezą referatu jest jakość subiektywnego samopoczucia psychicznego (dobrostan – well-being) osoby traktowana jako jedno z dążeń osobistych, a także warunek lub wskaźnik prawidłowego jej funkcjonowania i rozwoju. U podłoża tej jakości leży wiele procesów, m.in. strategii i stylów regulacji emocji. Docelowo pozwalają one osobie doświadczyć zaspokojenia potrzeb, szczęścia, zadowolenia z życia, z samej siebie, dojrzałej satysfakcji i zdrowia pojmowanego w sensie psycho-bio-społecznym. Procesy te umożliwiają także generowanie bliskich i satysfakcjonujących związków z ludźmi, zrównoważoną, samokontrolę zachowań wobec celów dystalnych i proksymalnych. Biorąc pod uwagę kluczowe emocje negatywne (złość, lęk, smutek), których człowiek doświadcza, ich naturę, powszechność i siłę – przeprowadzono badania młodzieży (13-18 r.ż., N=502) z użyciem Kwestionariusza Ukierunkowania Regulacji Emocji u Dzieci i Młodzieży (aut. A. Grob i C. Smolenski, 2005) i Giessenowskiego Kwestionariusza Dolegliwości dla Dzieci

i Młodzieży (aut. E. Brähler, J. Scheer). Wykazano, że:

1. Testowany model strukturalnej zależności przyczynowej (CM - Causal Modeling), pozytywnie zweryfikował hipotezę o dopuszczalności wpływu przyczynowego dwuczynnikowej struktury adaptacyjnych oraz nieadaptacyjnych zgeneralizowanych strategii regulacji emocji negatywnych (złości, lęku, smutku) na natężenie odczuwanych dolegliwości somatycznych (RMSEA=0,035; PCLOSE=0,943; GFI=0,974). Ogólnie, nieco ponad 20% zmienności wyników w zakresie kontrolowanych dolegliwości można tłumaczyć wpływem tych dwóch nadrzędnych, zgeneralizowanych struktur. W każdym z kontrolowanych aspektów jest to wpływ wprost proporcjonalny.

2. Bardziej szczegółowa analiza (CFA – confirmatory factor analysis) wykazała, że dopuszczalny jest model dwóch nadrzędnych, zgeneralizowanych struktur (adaptacyjnej i nieadaptacyjnej), ale korelacja między nimi ($r=-0,06$) dowodzi, że obie struktury pozostają w stosunku do siebie jako niezależne.

Zdaniem autorów narzędzia diagnostycznego - strategie regulacji emocji negatywnych są pochodnymi czynnika konstytucjonalnego i efektu uczenia się.

3. Analiza przyczynowa dowiodła, że praktycznie całość (ponad 20%) współzmienności między strategiami regulacji emocji negatywnych (złości, lęku, smutku) a dolegliwościami somatycznymi wyjaśniana jest wpływem nieadaptacyjnych zgeneralizowanych strategii regulacji (RMSEA=0,032; PCLOSE=0,882; GFI=0,986). Wpływ zgeneralizowanej struktury adaptacyjnych strategii jest obojętny.

4. Wśród szczegółowych, podporządkowanych konstruktowi nadrzędnemu, strategii regulacji emocji negatywnych (zmienna egzogeniczna) znalazły się następujące wskaźniki: rezygnacja, zachowania agresywne, wycofywanie się, obniżanie własnej wartości, persewercja (wsp. ścieżek (λ_x) od 0,46 do 0,83). Konstruktor ten wykazuje się blisko 30% wpływem na zmienną endogeniczną (dolegliwości somatyczne), której wskaźnikami są dolegliwości: układu krążenia, stawów i kończyn, żołądkowe, męczliwość, przeziębieniowe (wsp. ścieżek (λ_y) od 0,63 do 0,89); (RMSEA=0,045; PCLOSE=0,655; GFI=0,973).

eljan@kul.lublin.pl